

selfhomework: active, systematic and consistency, forming a friendly learning environment, posylnosti mode and flow process independent homework, open communication space between teacher and pupils, individualisation and differentiation of self junior school children creative activity of students activity and interactive pets, optimal self, problematic, taking into account the individual characteristics of students, communication theory with practice, study and life, the unity of educational, developmental and educational functions of teaching, self-learning activities of students, rational dispensing process homework, regulation of employment, educational feasibility of application of new information technologies, openness and flexibility of independent homework, classroom relationships and homework, educational material specification, visibility, collaboration. The influence of the principles of homework on the skills of independent activity in the self.

Key words: *principles, self-organization, self principles, the implementation of the principles of self, homework younger students.*

Подано до редакції 18.04.2016.

УДК 373.51:371.386(045)

© 2016

Фасоля О.І.

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ВЧИТЕЛЯ СІЛЬСЬКОЇ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ ПО ФОРМУВАННЮ ЕКОЛОГІЧНОЇ ВИХОВАНOSTІ СТАРШОКЛАСНИКІВ

У статті розглянуто специфіку роботи вчителя сільської профільної школи по формуванню екологічної вихованості старшокласників.

На підставі існуючих нормативних документів визначено мету та принципи профільного навчання, встановлено специфічні чинники, які має враховувати вчитель при організації профільного виховання, виділено дефініції означеної проблеми.

Доведено, що зміст профільних предметів реалізується через варіативну складову, провідною формою якої є курси за вибором, а їх основними функціональними типами – предметно-орієнтовані, міжпредметні та курси прикладного характеру.

Встановлено рівні опанування змісту предметів екологічного спрямування (рівень стандарту, академічний рівень і рівень професійної підготовки); охарактеризовано сукупність предметів, які забезпечують екологічний напрям (базові загальноосвітні; профільні; курси за вибором).

У роботі також запропоновано специфічні форми організації навчального процесу в умовах профільного навчання.

Ключові слова: *екологічне виховання; зміст профільних предметів; особливості роботи; профільна школа; формування.*

Постановка проблеми у загальному вигляді... Одним із стратегічних напрямів розвитку сучасної системи освіти в нашій країні є формування екологічної культури особистості, виховання у кожного школяра позитивного ставлення до навколишнього світу. Ось чому таким важливим є формування емоційно-етичного, духовного світу людини, де переважає почуття співпереживання до всього живого.

Оскільки екологічна освіта і виховання мають безпосередній зв'язок з процесами державотворення та національного відродження України, завдання школи, виховання полягає в тому, щоб формувати у підростаючого покоління вміння та навички мислити і діяти по новому, з почуттям екологічної відповідальності. А це можливо лише за умови переорієнтації кожного вихованця на самопізнання, саморозвиток, самореалізацію й самостійність.

Виходячи з цього, у відповідності з сучасними педагогічними знаннями діагностики екологічної вихованості школярів будується в логіці оновлення методології використання результатів виховання. Специфіка підходу полягає в тому, що екологічне виховання розглядається як психолого-педагогічний процес, покликаний сформувати у школярів емоційно-моральне виховання екологічних проблем, готовність до еколого-компетентних поступків, почуття відповідальності за стан навколишнього середовища, які проявляються як в намаганні до активної екологічної діяльності, так і в мотивації щоденної поведінки

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми...

Існуюча джерельна база з проблеми екологічного виховання школярів представлена різноманітними підходами. Для нашого дослідження цінними є праці науковців, які досліджували теорію та методику виховання: Ю. Бабанського, П. Блонського, Н. Болдирева, Й. Гербарта, С. Гончаренка, Н. Гончарова, Т. Ільїної, Ф. Корольова, А. Макаренка, І. Мар'єнка, І. Огороднікова, М. Пістрака, В. Сластьоніна, В. Сухомлинського, К. Ушинського, Г. Щукіної, М. Ярмаченка та ін. Значний вклад у розвиток теорії методів навчання на сучасному етапі внесли А. Алексюк, Ю. Бабанський, В. Бондар, М. Верзілін, Є. Голант, М. Данилов, Б. Єсипов, М. Лернер, В. Онищук, М. Скаткін, В. Паламарчук та ін.

У сучасній педагогіці обґрунтовано аспекти становлення та розвитку теоретико-методологічних основ загальної екологічної освіти та виховання (А. Захлебний, І. Зверєв, А. Некос, В. Сенкевич, Г. Сікорська, І. Суравєгіна, О. Шевяков та ін.). Проблеми екологічної освіти в Україні висвітлено в роботах Г. Білявського, В. Борейко, Г. Бачинського; питання формування екологічного світогляду майбутніх учителів у процесі екологічної освіти й виховання розглянуті Г. Пустовітом, С. Совгірою, А. Федоруком, та ін.; формуванню відповідального ставлення молоді до навколишнього середовища приділили значну увагу Л. Білик, Н. Негруца, Н. Пустовіт, С. Сапожніков, Н. Чернова та ін.; рівень екологічної культури та екологічної свідомості був об'єктом дослідження

В. Крисаченка, М. Кисельова, В. Собчик, Д. Мельника та ін.; проблемам сталого розвитку присвячено роботи В. Данилова-Данильяна, К. Лосева та ін.

Водночас проблеми роботи вчителя сільської профільної школи по формуванню екологічної вихованості старшокласників не став предметом окремого дослідження.

Формування цілей статті... Мета статті полягає у конкретизації особливостей роботи вчителя сільської профільної школи по формуванню екологічної вихованості старшокласників.

Виклад основного матеріалу дослідження... Особливості роботи вчителя сільської профільної школи по формуванню екологічної вихованості старшокласників спирається на низку вихідних положень. Насамперед спід усвідомити мету профільного навчання, яка окреслена у відповідній Концепції і визначається як забезпечення можливостей для рівного доступу учнівської молоді до здобуття загальноосвітньої профільної та початкової допрофесійної підготовки, неперервної освіти впродовж усього життя, виховання особистості, здатної до самореалізації, професійного зростання й мобільності в умовах реформування сучасного суспільства [2].

Мета профільного навчання конкретизується у його завданнях:

1) створення умов для врахування й розвитку навчально-пізнавальних і професійних інтересів, нахилів, здібностей і потреб учнів старшої школи у процесі їхньої загальноосвітньої підготовки;

2) виховання в учнів любові до праці, забезпечення умов для їхнього життєвого і професійного самовизначення, формування готовності до свідомого вибору й оволодіння майбутньою професією;

3) формування соціально-комунікативної, інформаційної, технічної, технологічної компетенцій учнів на допрофільному рівні, спрямування підлітків щодо майбутньої професійної діяльності;

4) забезпечення наступно-перспективних зв'язків між загальною середньою і професійною освітою відповідно до обраного профілю.

Реалізація мети і завдань профільного навчання в контексті нашого дослідження – екологічного виховання старшокласників в умовах профільного навчання в сільській місцевості – спонукає нас до відбору відповідних означених умовам форм, методів та технологій навчання і виховання, які будуть відігравати роль фактору впливу на підвищення ефективності екологічної освіти та виховання.

При відборі означених дидактико-виховних інструментів підвищення ефективності екологічної освіти та виховання педагогу важливо враховувати *принципи організації профільного навчання:*

- *фуркації* (розподіл учнів за рівнем освітньої підготовки, інтересами, потребами, здібностями і нахилами – диференціація);

- *варіативності й альтернативності* (освітніх програм, технологій навчання і навчально-методичного забезпечення);

- *наступності та неперервності* (між допрофільною підготовкою і профільним навчанням, професійною підготовкою);

- *гнучкості* (змісту і форм організації профільного навчання, зокрема дистанційного; забезпечення можливості зміни профілю);

- *діагностико-прогностичної реалізованості* (виявлення здібностей учнів з метою їх обґрунтованої орієнтації на профіль навчання).

При реалізації означених принципів вчителю важливо опиратися на специфічні чинники, до яких нами віднесено:

- географічного розташування села, його сільськогосподарських та інших економічних і культурних характеристик (близькість/віддаленість від міста, освітнього округу, позашкільних установ; наявність корисних копалин, торф'яних та ін. родовищ, природно-заповідного фонду, національного парку, пам'яток садово-паркового мистецтва, мисливських угідь, водосховищ, бальнеологічних джерел, лісових та ін. природних, ресурсних об'єктів або, навпаки, наявність кар'єру, хімічного, переробного підприємства тощо);

- ролі обласної, районної та селищної рад, обласного та районного управлінь освіти, громади села, батьків старшокласників у розбудові сучасної профільної сільської школи, освітнього округу, забезпеченні доставки учнів до навчального закладу шкільним транспортом тощо, а також рівня їх екологічної свідомості;

- форм профільного навчання, які існують у конкретній школі і за рахунок яких у тій чи іншій мірі здійснюється екологічне виховання;

- правильного вибору учнями профілю навчання, форми навчання, достатнього рівня компетентностей, набутих у допрофільній школі та необхідних для здобуття освіти у профільному класі конкретного напрямку тощо);

- *намічених перспектив щодо здобуття подальшої освіти і життєвих планів учнівської молоді;*

- *матеріально-технічної оснащеності профільної школи (підручники, програми, обладнання для проведення дослідів, досліджень, лабораторних та практичних робіт; комп'ютерне оснащення, електронне навчальне програмне забезпечення; екологічний кабінет, екологічний музей, майданчик тощо);*

- професійності педагогів щодо викладання в профільній школі та, особливо, курсів екології, біології, хімії, фізики, географії на різних рівнях профільного навчання, а також проведення факультативних занять, організації змістової позаурочної та позашкільної роботи (наукове товариство, гурток, клуб, походи, конкурси, табори та ін.); застосування ними перспективних в плані екологічного навчання та виховання інноваційних педагогічних технологій, оптимальних методів навчання та виховання; керування в педагогічній діяльності гуманістичним, особистісно орієнтованим підходом до учнів; наявності в педагогів високого рівня екологічної освіти та культури; зайнятості у реальній екологічно корисній діяльності та інших чинників.

При організації профільного навчання слід урахувати, що старшокласники сільської місцевості в залежності від конкретних умов проживання з-поміж різноманітних форм організації профільного навчання можуть обрати такі:

- профільні класи в загальноосвітніх навчальних закладах. Як показує практика, у сільській школі I-III ст., як правило, один профільний клас, і його напрямок визначений з урахуванням кадрового складу школи, матеріально-технічним та дидактико-методичним забезпеченням навчально-виховного процесу профільної школи та спільним рішенням батьків та дітей щодо одержання учнем повної загальної середньої освіти у даній школі;

- профільне навчання за індивідуальними навчальними планами і програмами загальноосвітніх навчальних закладів. Така форма навчання у загальноосвітніх навчальних закладах здійснюється для задоволення індивідуальних запитів обдарованих учнів;

- профільне навчання в опорній старшій школі (якщо така функціонує в селі);

- профільне навчання в навчально-виховному комплексі, ліцеї, гімназії, колегіумі (якщо один з таких закладів функціонує в селі);

- динамічні профільні групи, які можуть бути утворені при наявності необхідної для поділу на групи кількості учнів старшого віку. Динамічні профільні групи можуть створюватися за бажанням учнів та їхніх батьків у профільній школі, що має належне матеріально-технічне, професійно-педагогічне забезпечення. Вони можуть функціонувати у паралельних класах старшої школи (при наявності паралелі). У малокомплектних школах можуть організовуватись різновікові динамічні профільні групи. Протягом навчального року учні мають право переходити з однієї профільної групи в іншу. Це забезпечує умови для самостійного вибору учнями профільних навчальних курсів, випробування власних сил, реалізації їхніх освітніх, професійних інтересів.

Зміст профільних предметів реалізується як *варіативна складова* змісту загальної середньої освіти, частково – як *інваріантна складова*.

Як вже було зазначено, сільський загальноосвітній навчальний заклад може мати один або кілька профілів. В окремих випадках загальноосвітній навчальний заклад (клас) може бути не орієнтований на конкретний профіль навчання. Тоді задоволення освітніх запитів учнів здійснюється за рахунок введення курсів за вибором, які дають змогу поглибити або професійно спрямувати зміст споріднених базових предметів.

Курси за вибором – це навчальні курси, які входять до складу профілю навчання. Основні їхні функції: поглиблення і розширення змісту профільних предметів або забезпечення профільної прикладної і початкової професійної спеціалізації навчання. У старшій профільній школі курси за вибором сприяють формуванню індивідуальної освітньої траєкторії школярів, професійному самовизначенню молодого покоління.

Курси за вибором створюються за рахунок варіативного (шкільного та регіонального) компонента змісту освіти.

Вони можуть обиратись учнями не тільки згідно з обраним профілем, а й за власним бажанням, з метою поглиблення знань з певної дисципліни.

Кожен учень протягом навчання у старшій школі повинен опанувати не менше чотирьох курсів за вибором. Такі курси значно розширюють вивчення профільних предметів, водночас вони можуть сприяти поглибленому вивченню непрофільних предметів.

Можна виділити такі основні функціональні типи курсів за вибором: предметно-орієнтовані; міжпредметні; курси прикладного характеру.

Серед них: ті, які розширюють профільні курси; ті, які розширюють базові курси; орієнтовані на формування ключових компетенцій, на пізнавальні інтереси окремих школярів, які виходять за межі традиційних шкільних предметів та охоплюють галузі людської діяльності іншого (необраного) профілю [1].

Орієнтовне співвідношення обсягу базових загальноосвітніх, профільних предметів і курсів за вибором визначається пропорцією 60:30:10. Загальне навантаження учнів визначено Законом України "Про загальну середню освіту" [3].

Загальноосвітні школи створюють ті чи інші профілі навчання за рахунок комбінацій базових, профільних предметів і курсів за вибором. Цим самим забезпечується гнучка система профільного навчання, яка дає змогу обрати старшокласнику індивідуальну освітню програму. При необхідності учні можуть одержати профільну освіту в формі екстернату, дистанційного навчання.

Зміст навчальних предметів природничо-математичної галузі в соціально-гуманітарному, технологічному і художньо-естетичному напрямках може бути інтегрований за програмою-мінімумом в єдиний курс природознавства.

Однак, окрім форм профільного навчання, що характеризують зовнішній бік профілізації і фактично виявляються у диференціації, необхідно проаналізувати внутрішні форми навчання, що певним чином відображують узгоджену діяльність вчителя й учнів (структура).

Ми погоджуємося з думкою про те, що профіль навчання – це спосіб організації диференційованого навчання, який передбачає поглиблене і професійно зорієнтоване вивчення циклу споріднених предметів [2].

Профіль навчання охоплює таку сукупність предметів: *базові загальноосвітні, профільні та курси за вибором.*

Базові загальноосвітні предмети становлять інваріантну складову змісту середньої освіти і є обов'язковими для всіх профілів. Ці предмети реалізують цілі й завдання середньої загальної освіти. Зміст навчання і вимоги до підготовки старшокласників визначаються державним загальноосвітнім стандартом. Зміст базових навчальних предметів може інтегруватися, скорочуватися на користь профільних предметів, що регулюється типовим навчальним планом.

Профільні загальноосвітні предмети – це цикл предметів, які реалізують цілі, завдання і зміст кожного конкретного профілю. Вони обов'язкові для учнів, які обрали даний профіль навчання. Профільні предмети вивчаються поглиблено.

Особливостями вивчення профільних предметів є: більш глибоке і повне опанування понять, законів, теорій, передбачених стандартом освіти; дотримання системного викладу навчального матеріалу, його логічного впорядкування; широке використання знань із споріднених предметів (у нашому випадку – екологія, хімія, фізика, географія, економіка); застосування активних методів навчання, організація дослідницької, проектної діяльності учнів. Поглиблене вивчення саме циклу предметів запобігає вузькій спеціалізації, яка здебільшого не відповідає реальним потребам, інтересам старшокласників (нерідко їх цікавить не один предмет, а група предметів, не одна професія, а кілька близьких професій). Профільні предмети забезпечують також прикладну спрямованість навчання за рахунок інтеграції знань і методів пізнання та застосування їх у різних сферах діяльності, в т. ч. і професійній, яка визначається специфікою профілю навчання.

Засвоєння змісту освіти в загальноосвітніх закладах з профільним навчанням має, по-перше, забезпечувати загальноосвітню підготовку учнів, по-друге – спеціалізовану поглиблену підготовку до майбутньої професійної діяльності [2].

Зміст профільних предметів реалізується як *варіативна складова* змісту загальної середньої освіти, частково – як *інваріантна складова*.

Як вже було зазначено, сільський загальноосвітній навчальний заклад може мати один або кілька профілів. В окремих випадках загальноосвітній навчальний заклад (клас) може бути не орієнтований на конкретний профіль навчання. Тоді задоволення освітніх запитів учнів здійснюється за рахунок введення курсів за вибором, які дають змогу поглибити або професійно спрямувати зміст споріднених базових предметів.

Курси за вибором – це навчальні курси, які входять до складу профілю навчання. Основні їхні функції: поглиблення і розширення змісту профільних предметів або забезпечення профільної прикладної і початкової професійної спеціалізації навчання. У старшій профільній школі курси за вибором сприяють формуванню індивідуальної освітньої траєкторії школярів, професійному самовизначенню молодого покоління.

Курси за вибором створюються за рахунок варіативного (шкільного та регіонального) компонента змісту освіти.

Зміст навчальних предметів природничо-математичної галузі в соціально-гуманітарному, технологічному і художньо-естетичному напрямках може бути інтегрований за програмою-мінімумом в єдиний курс природознавства.

У профільних загальноосвітніх навчальних закладах передбачається опанування змісту предметів на різних рівнях:

1. *Рівень стандарту* – обов'язковий мінімум змісту навчального предмета, який не передбачає подальшого його вивчення (хімія та біологія у профілі інформатики або їх інтегрований варіант у цих профілях);

2. *Академічний рівень* – обсяг змісту достатній для подальшого вивчення предмета у ВНЗ; визначається, коли навчальний предмет є непрофільним, але базовим або близьким до профільного (наприклад, загальноосвітні курси біології, хімії у фізико-технічному профілі або загальноосвітній курс фізики у хіміко-біологічному профілі);

3. *Рівень профільної підготовки* – обсяг змісту навчального предмета поглиблений, передбачає орієнтацію на майбутню професію (наприклад, курси біології та хімії у хіміко-біологічному профілі).

Проаналізовані форми організації профільного навчання регламентують діяльність суб'єктів навчально-виховного процесу в системі профільних загальноосвітніх навчальних закладів і забезпечують умови для

підготовки учнівської молоді до свідомого життєвого самовизначення, професійного вибору та професійної адаптації.

Однак, окрім форм профільного навчання, що характеризують зовнішній бік профілізації і фактично виявляються у диференціації, необхідно проаналізувати внутрішні форми навчання, що певним чином відображують узгоджену діяльність вчителя й учнів (структура).

У старшій школі, як і в школі I-II ст., домінує урочна і позаурочна форми навчання, в кожній з яких використовується фронтальна, групова та індивідуальна форми організації навчальної роботи (їх ще називають загальними формами організації навчання).

Конкретними формами організації навчання є: урок, практикум, семінарські і факультативні заняття, навчальні екскурсії, співбесіда, індивідуальні та групові консультації, домашня робота учнів (їх ще називають спеціальними формами організації навчання).

Кожна із форм навчання має свою структуру, яка відображає впорядкованість всіх її елементів, ознак. Так, для уроку найбільш характерними є такі ознаки: дидактична мета, обсяг навчального матеріалу, постійний склад учнів, керівництво з боку вчителя із урахуванням їх індивідуальних можливостей, послідовність різних видів діяльності вчителя й учнів, оволодіння учнями системою знань, умінь і навичок, регламентований час, певне місце за розкладом.

Доцільність застосування тої чи іншої форми визначається конкретно дидактичною метою, змістом і методами навчальної роботи. Класифікація форм організації навчання здійснюється за різними критеріями: кількістю учнів, місцем проведення навчання, тривалістю навчальних занять, дидактичними цілями.

За кількістю учнів форми поділяють на *колективні, групові, парні та індивідуальні*. За місцем проведення навчання розрізняють *шкільні* (уроки, спецкурси, факультативи, консультації, робота в лабораторії, на пришкольній ділянці тощо), і *позашкільні форми* (домашня робота, екскурсії). За тривалістю навчання розрізняють *класичний урок* (45 хв.), *урок-пара* (90 хв.) та ін. (наприклад, у системі модульно-розвивального навчання одне заняття триває 30 хв., у старших класах один предмет викладається 90 хв. (30 х 3)). *За дидактичними цілями форми класифікують на: форми теоретичного навчання* (лекція, факультатив, гурток, конференція), *комбінованого навчання* (урок, семінар, домашня робота, консультація), *практичного навчання* (практикуми, на пришкольній ділянці). Всі організаційні форми навчання тісно між собою взаємопов'язані: одні вирішують завдання успішного засвоєння знань (урок, екскурсія), інші – забезпечують творче застосування цих знань на практиці (практикуми, польова практика).

Вибір форм організації навчання залежить від основних завдань освіти і виховання, особливостей змісту предмета, конкретних цілей заняття, навчальних можливостей учнів, способів керівництва вчителем пізнавальною діяльністю учнів.

При виборі форм профільного навчання слід також враховувати кількість годин на вивчення предметів. Так, наприклад, екологія в профільних класах вивчається лише 2 год. на тиждень. Важливо також зважати на частку екологічних тем у курсі вивчення інших природничо-математичних предметів. Так, наприклад, частка екологічних тем по відношенню до загальної кількості тем, що заплановано в шкільному курсі біології, становить приблизно 15%. Частка екологічних тем при вивченні географії становить 10,7%, фізики – 1,7%, фізики – 2,5%.

Висновки... Підвищення рівня екологічної вихованості сільської молоді є актуальною проблемою. Екологічне виховання старшокласників профільної сільської школи відбувається в умовах, відмінних від міських. Аналіз ситуації дозволяє стверджувати, що економічне та соціальне середовище села нерідко виявляється недостатньою сприятливою умовою для формування екологічно свідомої, компетентної і культурної особистості (економічні показники села, екологічна ситуація, екологічна культура селян, потенціал сільської школи щодо екологічної освіти і виховання). Визначено основні фактори впливу на екологічне виховання старшокласників: особистісні якості педагога; компетентне проведення факультативних занять; застосування перспективних інноваційних педагогічних технологій; науково-пошукової діяльності екологічного спрямування; підтримки учнівської ініціативи.

Перспективи подальших досліджень полягають у створенні програми розвитку виховного потенціалу сільської загальноосвітньої школи в процесі профільного навчання.

Використана література:

1. Анісікіна Н.О. Організація профільного навчання в сучасній школі /Н.О. Анісікіна. – Х. : Основа, 2003. – 176 с. – (Серія Бібліотека журналу «Управління школою» ; Вип. 8-9)
2. Концепція профільного навчання в старшій школі // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2003. – № 24. – С. 3-15
3. Про загальну середню освіту.: Закон України від 13.05.1999р. // Освіта України: Нормат.-правові док. – К., 2001

Фасоля О.И.

ОСОБЕННОСТИ РАБОТЫ УЧИТЕЛЯ СЕЛЬСКОЙ ПРОФИЛЬНОЙ ШКОЛЫ ПО ФОРМИРОВАНИЮ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ ВОСПИТАННОСТИ СТАРШЕКЛАССНИКОВ

В статье рассмотрено специфику работы учителя сельской профильной школы по формированию экологической воспитанности старшеклассников.

На основании существующих нормативных документов определено цель и принципы профильного обучения, определены факторы, которые должны учитываться учителем при организации профильного обучения, выделены дефиниции определенной проблемы.

Доказано, что содержание профильных предметов реализуется через вариативную составную, ключевой формой которой являются курсы за выбором, а их основными функциональными типами – предметно-ориентированные, межпредметные и курсы прикладного характера.

Установлено уровни усвоения содержания предметов экологического направления (уровень стандарта, академический уровень и уровень профессиональной подготовки), охарактеризовано совокупность предметов, обеспечивающих экологическое направление (базовые общеобразовательные; профильные; курсы за выбором).

В работе также предложено специфические формы организации учебного процесса в условиях профильного обучения.

Ключевые слова: экологическое воспитание; содержание профильных предметов; особенности работы; профильная школа; формирование.

Fasolia O.

FEATURES OF TEACHER'S WORK IN A RURAL PROFILE SCHOOL ON FORMATION OF ECOLOGICAL EDUCATION OF SENIOR PUPILS

The article deals with the peculiarities of work of the rural profile school teacher on formation of ecological education of high school students. In terms of current approaches it is regarded as one of the strategic directions of the modern education system. Based on existing regulations the author defines the goal (to provide opportunities for equal access of students to obtain comprehensive profile of primary and pre-professional training, continuing education throughout life, educating personality, capable of self-fulfillment, professional development and mobility in the conditions of reformation of modern society) and principles of the profile training (furlcations; variability and alternative, succession and continuity, flexibility, diagnostic and predictive realization); specific factors (the geographical location of the place; the role of state and public organizations, parents; forms of profile education; prospects for obtaining further education; material equipment of educational process; professionalism of a teacher) are ascertained which should be taken into account by a teacher while organising the profile education; definitions of the given problem are emphasized (specialized classes; specialized education; elective courses; basic general subjects; profile general subjects etc.)

It is proved that the content of the profile subjects realises through the variable component, which leading form are elective courses, and their main functional types are subject oriented, interdisciplinary courses and applied courses.

The levels of learning of the content of ecological subjects are established (level of standard, academic level and level of professional training); a set of subjects that provide environmental direction are described (basic general, specialized, elective courses).

The paper also proposes specific forms of organization of the educational process in terms of the profile education (Frontal, group, individual forms of employment, educational tour, interviews, individual and group consultation, homework). It is concluded that the economic and social environment of the village is often insufficient condition for forming the environmentally conscious, competent and cultural identity (economic indicators of the village, the ecological situation, ecological culture of farmers, the potential of rural schools on environmental education and training). The main impacts on ecological education of senior pupils are underlined: the personal qualities of the teacher; competent conduction of extracurricular activities; application of perspective innovative pedagogical technologies and scientific ecological research; support of student's initiatives.

Key words: environmental education; content of profile subjects; features of work; profile school; formation.

Подано до редакції 10.03.2016.

Рекомендовано до друку докт.пед.наук, проф. В.Є.Берекою